

Fouten maken is menselijk

Vorige week heeft Johan Goorden een lesavond verzorgd voor de senioren, met als onderwerp “blunders”. Veel partijen worden beslist doordat één van de spelers een fout maakt. Vaak een fout, waarvan de betreffende speler later denkt: “Hoe heb ik dat in vredesnaam over het hoofd kunnen zien?” Johan gaf aan onder welke omstandigheden schakers de fout ingaan. Helemaal uitbannen kun je het niet, fouten maken is nu eenmaal menselijk. Maar gewaarschuwd zijn op welke momenten fouten gemaakt kunnen worden kan helpen.

Enkele voorbeelden. Een speler staat zo gigantisch straal gewonnen, dat hij de gedachte dat de tegenstander ook nog iets kan doen helemaal heeft uitgebannen. De tegenstander, die toch al verloren staan, aast juist op een laatste truc, om proberen het tij nog te keren. Niet altijd blijkt er nog een truc in te zitten, maar als dat wel geval is, is de kans groot dat de speler die gewonnen staat er zo vast van overtuigd is dat hem toch niets meer kan gebeuren dat hij de simpelste en stomste truc nog over het hoofd ziet.

Al zetten lang is een speler gefocust op een interessante verwikkeling aan de ene kant van het bord. Hij is zo geobsedeerd door wat hij kan doen aan de ene kant dat hij totaal niet meer in de gaten heeft wat er aan de andere kant gebeurt.

Een speler bedenkt een ingewikkelde combinatie en slaat in gedachten terug met een stuk dat 2 zetten eerder al van dat veld verdwenen is. Als hij de combinatie op het bord uitvoert komt hij van een koude kermis thuis.

Nog iets wat fout kan gaan bij een combinatie. Een speler bedenkt een combinatie van enkele zetten diep en heeft in gedachten de eerste zet al uitgevoerd. Hij slaat die eerste zet dus maar over bij het uitvoeren van de combinatie, wat fatale gevolgen kan hebben.

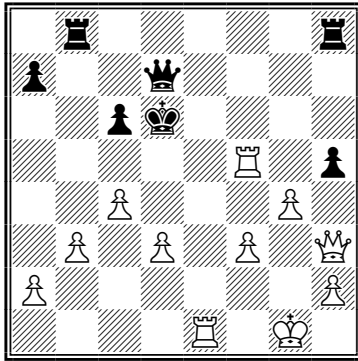
Wat ook mis kan gaan bij het uitrekenen van varianten: iemand denkt eerst lang na over de ene zet, maar ziet er toch niet zoveel brood in, denkt lang na over een andere zet, maar dat brengt ook geen soelaas en doet dan maar een derde zet, waar hij amper 5 seconden over nadenkt, die op slag blijkt te verliezen. Of, een nog ergere variant hierop: je ziet vrij snel dat je een bepaalde zet zeker niet moet doen, omdat het meteen verliest, denkt vervolgens zo lang na dat je dat weer vergeet en doet dan alsnog die slechte zet, waarvan je je nog zo voorgenomen had die vooral niet te doen. Een typisch “met-je-hoofd-tegen-de-muur-bonk-moment”.

Een fout die vooral bij jeugdspelers voorkomt, maar waar ook senioren last van kunnen hebben: de koning (of een ander stuk) wordt aangevallen en meteen wordt van schrik het stuk opzij gezet, terwijl achteraf blijkt dat de aanvaller gewoon van het bord gemept had kunnen worden.

Je kunt zelfs een blunder begaan zonder een zet te doen. De tegenstander doet een verrassende zet, je raakt in paniek, want alles lijkt in één klap in elkaar te storten en geeft op... en komt dan ineens tot het inzicht dat de paniek onterecht was en dat er toch nog een oplossing was! Op deze manier is het zelfs al voorgekomen dat spelers in totaal gewonnen stelling opgaven!

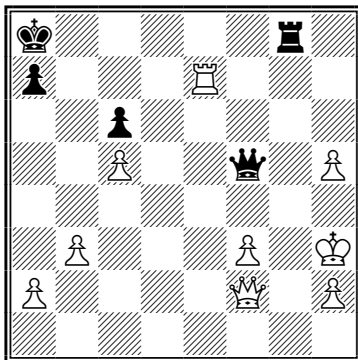
Al deze fouten zullen schakers bekend voorkomen uit de eigen praktijk. Johan Goorden schroomde niet enkele voorbeelden van eigen fouten te geven, ook hij is maar een mens. Aangezien iedereen wel eens blundert hoef je er je ook niet voor te schamen dat je dat ook wel eens doet.

Toch zijn er wel partijen die zo vreselijk zijn, dat je er nachtmerries aan over houdt. Eén blunder is erg, maar een aantal achter elkaar is helemaal afschuwelijk. Toch is ook dat menselijk, je kunt om één of andere reden wel eens een totale off-day hebben, dat je niets ziet en alles wat je doet verkeerd uitpakt. De witspeler in het volgende fragment had zo'n off-day. En het zag er na 34 zetten nog wel zo mooi uit...

Wit is aan zet en vindt dat 35.c5-c4+ wel een goede zet is. De zwarte koning wordt nog wat verder opgejaagd en zit vast in zijn hok op c7. Mooi! Meteen spelen! Helaas zag wit nu wel over het hoofd dat 35.Dg3 mat in één is! Gelijk afgelopen, inpakken die stukken! Nu moet wit nog even goed opletten om het punt binnen te slepen. Maar met zoveel pluspionnen zal dat toch geen probleem zijn?

Er volgde 35...,Kd6-c7 36.Dh3-g3+ (één zet te laat!),Kc7-b7 37.Tf5xh5,Dd7-d4+ 38.Dg3-f2, Dd4xd3 39.Te1-e7+,Kb7-a8 40.Kg1-g2,Th8xh5 41.g4xh5,Tb8-g8+ 42.Kg2-h3,Dd3-f5+ en hiermee ontstond de volgende stelling:

Tot stomme verbazing van zwart geeft wit hier op.

“Ik zie het: de koning moet naar h4 en dan zet je me mat op g4”, luidde zijn uitleg.

“Maar dan slaat de pion op g3 toch de zwarte dame?”

“O ja??? O ja!!!”

Maar de partij was reeds opgegeven en dus afgelopen.

Toch had wit wel een reden om op te geven. Hij gaat namelijk wel degelijk mat! Alleen duurt het iets langer: 43.Kh3-h4,Df5-g5+ 44.Kh4-h3,Dg5xh5+ 45.Df2-h4,Dh5xf3+ 46.Dh4-g3,Tg8-h8 47.Te7-h7,Th8xh7 mat. Of de zwartspeler dit allemaal achter het bord zou hebben gezien is uiterst twijfelachtig, om maar niet te zeggen zeer onwaarschijnlijk.

Hoewel de bewuste witspeler inmiddels gestopt is met schaken laten we zijn naam maar achterwege. Deze partij deed ook geen recht aan zijn schaakkwaliteiten. Hij had gewoon zijn dag niet...